

МЕТОДИ І ЗАСОБИ СУЧАСНОЇ РОСІЙСЬКОЇ ПРОПАГАНДИ У ГІБРИДНІЙ РОСІЙСЬКО-УКРАЇНСЬКІЙ ВІЙНІ: ВПЛИВ МЕДІА

Озюменко Ю. А.

**студентка кафедри Міжнародна інформація
Національний університет «Львівська політехніка»**

Медіа є найважливішим комунікативним каналом, який через пропаганду здійснює інформаційно-психологічний вплив на масову свідомість. Інформаційна війна Росії проти України 2014–2019 років заслуговує на особливу увагу та вивчення, оскільки у новітній історії це особливий приклад ведення інформаційного протиборства. Мережеві та офіційні російські ЗМІ проводили активну інформаційну війну одразу після здобуття незалежності України. Поширені сучасні російські ідеологеми широко пропагуються серед російського народу та російськомовного населення України.

Сучасна російська пропаганда отримала назву – «путінська» або рашизм (російський фашизм). За методами і засобами – це найбрехливіша пропаганда у світі, яка перевершила гебеллівську та радянську. Путінська пропаганда не тільки використовує інформаційні приводи, що робить будь-яка пропаганда, а й також різними методами ці приводи створює. Тому слід вважати, що путінська пропаганда, яка діє принципом інформаційних хвиль, створює різні інформаційні приводи з метою принизити та знищити свого ворога. На підсвідомому рівні російський рашизм – це втілення російських проімперських настроїв і бажання відновити колишню імперію (у вигляді або російської імперії або Радянського Союзу).

Гібридна війна Росії проти України багата на елементи та компоненти психологічного та інформаційного впливу, які раніше не використовувалися у інформаційних війнах. Нові ефекти російської пропаганди, які створюються за допомогою новітніх технологій вражають опонента (ворога) на повну силу. Російський рашизм є деструктивною інформаційною ідеологією для російського населення, яке не може критично мислити через постійний контроль з боку влади. Засоби масової інформації (комунікації) допомагають владі тримати населення під постійним психологічним тиском і контролем.

Упродовж п'яти років Україна надалі залишається головною мішенню російської пропаганди. Сучасна російська пропагандистська машина містить елементи, які використовувалися як пропаганда багатьох тоталітарних режимів, зокрема гітлерівської Німеччини. Виникло таке явище як путінська

пропаганда, яка вдається до відвертої дезінформації та нових прийомів маніпулятивного впливу.

Відомий російський журналіст Дмитро Єгоров на російському сайті Militaryarms.ru часто пише, що нова пропагандистська машина постійно обробляє своє населення і веде дуже агресивну політику за кордоном. Попри велике зубожіння російського населення на пропаганду виділяються мільярди доларів. До прикладу, у 2012 році уряд РФ виділив 1,6 млрд доларів, що у два рази перевищує усі витрати США. А після початку російсько-української війни гроші на деструктивну пропаганду перестали рахувати [1].

Цікавим є те, що «гібридна» війна є новою маніпулятивною технікою інформаційної війни, коли застосовується психологічна та інформаційна обробка місцевого населення, а також у геопросторі держави пропагандисти застосовують жорстку силу іміджевої дипломатії. Ці методи сприяють проведенню прихованої інтервенції на Сході України завдяки невеликим і нечисленным групам («зеленим чоловічкам») із добрим воєнним оснащенням. Такі приховані методи сприяють анексії у Криму [2].

Історія російсько-української війни набагато довша, аніж про це пишуть журналісти та історики. Інтервенція розпочалася вкінці 2013 року, проте провокація України на воєнні дії відбувалася ще з 1991 року.

Путінська пропаганда не тільки використовує інформаційні приводи, а й також їх активно створює. Через кремлівське телебачення здійснюється пропаганда методом інформаційних хвиль. Ключові невеликі повідомлення подані через радіо, друковані ЗМІ та телебачення для широких мас. Вони мають вигляд поширеної «джинси». Для того, щоб ця масова інформація з'явилася потрібно створити спеціальну інформаційну операцію, а тоді просувати її через комунікативні канали. «Після запуску повідомлення через офіційний авторитетний ресурс, його одразу підхоплюють інші, репостять у соціальних мережах, коментують «тролі», поширюють чутки через «шептунів»...» [3].

Ефективним засобом психологічного впливу на окупованих територіях залишаються трансляції FM-радіостанцій (здебільшого, російськомовні або такі, в яких російськомовний продукт значно переважає україномовний), які завдяки поєднанню із легким музичним супроводом значно підвищують сугестивність та некритичність сприйняття радіоінформації, що скеровується на слухача [3].

Основними напрямками, методами, способами інформаційно-психологічного впливу Росії у гібридній війні є такі: послаблення геополітичного значення України та її міжнародного іміджу; використання політики «керованого хаосу», дезінформація у великих масштабах та дестабілізація у країні; спекулювання на стереотипах для українців: меншовартості та вторинності, зменшення впливу української нації у світових

міжнародних процесах, приниження національної гідності українців; спекулювання на питаннях мови, особливо російської, як такої, якою користується більшість населення України; витіснення української культури і мови як другорядних і непотрібних для українців.

Російські комунікативні канали використовують такі методи: «дозована інформація»; дезінформація у поєднанні із великим викривленням подій; подача припущень, особистих думок та вибіркової, корисної для пропагандиста, факти; інформаційний рефреймінг; перекручування інформації і її подача «без коментарів»; технологія «25-го кадру», яка заборонена міжнародним законодавством; замовчування важливих подій. Ці методи впливають на психіку індивідів та суспільства у такий спосіб, що люди починають вважати, що нав'язані думки та переконання – це їхній життєвий досвід та їхні самостійні висновки.

Тенденції викривлення правдивих подій, маніпуляції і державна пропаганда з боку представників російських мас-медіа призвели до того, що такі дії журналісти та політологи називають терміном «рашизм» (проводячи аналогії з методикою нацистської та фашистської пропаганди, оскільки пропаганда Путіна за своєю брехливістю, зухвалістю, масованістю і метою дуже схожа на геббельсівську) [4].

Проблеми інформаційної війни (впливів) з боку Росії проти України – питання надзвичайно гостре. Україні потрібно перешкоджати цим маніпулятивним технологіям для того, щоб протидіяти відвертій російській агресії та інформаційній ескалації.

Список використаних джерел

1. Іванницька Б., Гусєва С. Основні методи пропаганди в російському інтернет-ЗМІ Pravda.ru. URL: <http://ena.lp.edu.ua>. (дата звернення: 14.05.2019).
2. Шевчук П. Інформаційно-психологічна війна Росії проти України: як їй протидіяти. Науковий вісник «Демократичне врядування». 2014. Вип. 13. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/DeVr_2014_13_11. (дата звернення: 15.05.2019).
3. Ділай А. Ю. Особливості взаємодії масової комунікації та психологічного впливу. Актуальні проблеми соціології, психології, педагогіки. 2014. № 2 (23). С. 73.
4. Максимович М. Медійні аспекти «путінської» аудіовізуальної пропаганди. Теле- та радіожурналістика. 2015. Вип. 14. С. 195–202.